

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 16.4.2012.
COM(2012) 174 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Eiropas Metroloģijas pētniecības programmas (EMPP) starpposma novērtējums

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Eiropas Metroloģijas pētniecības programmas (EMPP) starpposma novērtējums

1. PAMATINFORMĀCIJA PAR EMPP UN KOPAINA

Ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra lēmumu ES piekrita piedalīties kopīgā pētniecības programmā – Eiropas Metroloģijas pētniecības programmā (EMPP)¹, 2009.–2017. gadā ieguldot tajā līdz 200 miljoniem euro, kas ir līdzvērtīgs 22 iesaistīto valstu² ieguldījumam. Minētā lēmuma (turpmāk "EMPP lēmums") pamatā ir LESD 185. pants (bijušais EK līguma 169. pants), kurā paredzēta iespēja, īstenojot daudzgadu pamatprogrammu, koordinēt valstu pētniecības programmas, izmantojot brīvprātīgu integrācijas procesu starp iesaistītajām valstīm, attiecībā uz zinātnes, pārvaldības un finanšu integrāciju. Valstu pētniecības programmu kopīgai īstenošanai ir vajadzīga jau esoša vai jaunizveidota specializēta struktūra. Iesaistītās valstis vienojās ierosināt *EURAMET e.V.*³ kā šādu specializētu EMPP īstenošanas struktūru. Specializētajai īstenošanas struktūrai būtu jāsaņem Savienības finansiālais ieguldījums un būtu jānodrošina EMPP efektīva izpilde.

EMPP pamatdarbība ir tādu transnacionālu projektu finansēšana, kuros piedalās vairāki partneri un kuri risina pētniecības, tehnoloģiju izstrādes, mācību un rezultātu izplatīšanas jautājumus ("EMPP projekti"). Ņemot vērā koncentrētās spējas metroloģijā, EMPP projektu galveno daļu īsteno iesaistīto valstu metroloģijas institūti un norīkoti institūti (proti, specializētie institūti, kas atbildīgi par konkrētiem valsts standartiem un saistītiem pakalpojumiem, uz kuriem neattiecas valsts metroloģijas institūtu darbība). Lai palielinātu un dažādotu metroloģijas spējas, EMPP finansē arī vairākas pētnieku dotāciju shēmas, kas papildina EMPP projektus.

EMPP lēmumā Parlaments un Padome atgādināja, ka metroloģija ir starpdisciplināra zinātnes nozare, kas ir mūsdienu zināšanu sabiedrības neatņemama sastāvdaļa. Uzticami un salīdzināmi mērījumu standarti, atbilstīgas validētas mērīšanas un testa metodes ir zinātniskā progresa un tehnoloģiskās inovācijas pamatā, un tādēļ tiem ir nozīmīga ietekme uz ekonomiku un dzīves kvalitāti Eiropā.

Paziņojumā par pamatiniciatīvu "Inovācijas savienība"⁴, kas pieņemts jaunās ES izaugsmes stratēģijas "Eiropa 2020"⁵ kontekstā, Komisija uzsvēra gudras, ilgtspējīgas un integrējošas izaugsmes svarīgumu iedzīvotājiem, paredzot mērķus un pasākumus ES un valsts līmenī.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra lēmums Nr. 912/2009/EK par Kopienas līdzdalību Eiropas metroloģijas pētniecības un attīstības programmā, ko uzsākušas vairākas dalībvalstis (OV L 257, 30.9.2009., 12. lpp.).

² Beļģija, Čehija, Dānija, Vācija, Igaunija, Spānija, Francija, Itālija, Ungārija, Nīderlande, Austrija, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovēnija, Slovākija, Somija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste, kā arī Norvēģija, Šveice un Turcija.

³ Bezpeļņas asociācija, kas izveidota saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem.

⁴ Komisijas 2010. gada 6. oktobra paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Stratēģijas "Eiropa 2020" pamatiniciatīva "Inovācijas savienība"", COM(2010) 546 galīgā redakcija.

⁵ Komisijas 2010. gada 3. marta paziņojums „Eiropa 2020. Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei”, COM(2010) 2020 galīgā redakcija.

Svarīgākais ES stratēģijā ir visi centieni, lai padarītu Eiropas Savienību par Inovāciju savienību.

Nesen pieņemtajā Komisijas paziņojumā⁶ Padomei un Eiropas Parlamentam ierosināts veidot partnerības Eiropas pētniecībā un inovācijā, lai apvienotu spēkus, izvirzītos avangardā un risinātu sabiedrībai aktuālas problēmas. Padome savos secinājumos⁷ atzina, ka partnerību veidošana var sekmēt resursu optimālu izmantošanu un tādējādi panākt to, ka tiek pilnībā izmantots Eiropas intelektuālais kapitāls, sniegt ieguldījumu Eiropas Pētniecības telpas (EPT) integrācijā, kā arī mazināt nevajadzīgu dublēšanos. Partnerības apvieno Eiropas un valsts līmeņa dalībniekus, lai radītu kritisko masu, veidotu kopīgu redzējumu un izstrādātu stratēģiskas darba programmas, izmantojot elastīgumu, mērogu un tvērumu. Tādā pašā veidā 2009. gadā EMPP ir izveidojusi stipru partnerību starp 22 iesaistītajām valstīm.

Saskaņā ar EMPP lēmumu trīs gadus pēc EMPP uzsākšanas Komisijai ar neatkarīgu ekspertu palīdzību ir jāveic EMPP starpposma novērtējums. Šajā novērtējumā aplūko panākumus mērķu sasniegšanā, sniedz ieteikumus attiecībā uz EMPP par piemērotākajiem veidiem, kā turpmāk veicināt integrāciju un uzlabot īstenošanas kvalitāti un efektivitāti, tostarp zinātnisko, pārvaldības un finansiālo integrāciju, un analizē, vai iesaistīto valstu finansiālie ieguldījumi ir atbilstoši, ņemot vērā potenciālo pieprasījumu no dažādajām valstu pētnieku aprindām.

Komisija paziņo Eiropas Parlamentam un Padomei novērtējuma secinājumus, kam pievieno savus komentārus.

Ekspertu grupa palīdzēja Komisijai šā novērtējuma veikšanā, izstrādājot konstatējumus, un sagatavoja starpposma novērtējuma ziņojumu (turpmāk "ziņojums"), kurā padziļināti analizēta EMPP virzība uz sākotnējo mērķu sasniegšanu un sniegti ieteikumi par piemērotākajiem veidiem, kā turpmāk veicināt integrāciju un uzlabot šīs iniciatīvas kvalitāti un efektivitāti.

Šajā ziņojumā sniegts Komisijas viedoklis par ziņojumā⁸ ietvertajiem galvenajiem ekspertu ieteikumiem.

2. NEATKARĪGO EKSPERTU GRUPAS STARPPOSMA NOVĒRTĒJUMS: KOMISIJAS KOMENTĀRI

Grupas ziņojumā aptverti visi atbilstīgie aspekti, kas paredzēti EMPP lēmumā, un sniegts ievērojams daudzums faktu, komentāru un ieteikumu. Komisija uzskata visu ziņojumu par starpposma novērtēšanas procesa neatņemamu daļu. Tādēļ turpmākajos šās nodaļas punktos Komisija aplūkos pašus svarīgākos konstatējumus/ieteikumus attiecībā uz EMPP un attiecīgi paudīs savu viedokli.

2.1. Īstenošanas kvalitāte un efektivitāte

Delegējot EMPP īstenošanu norīkotajai īstenošanas struktūrai, Komisija ir rīkojusies saskaņā ar LESD 185. pantu un noteikumiem, kas attiecas uz netiešu centralizētu pārvaldību saskaņā ar Finanšu regulu. *EURAMET* e.V. tika izraudzīta kā norīkotā īstenošanas struktūra, un tās

⁶ COM(2011) 572 galīgā redakcija. Partnerības pētniecībā un inovācijā.

⁷ Eiropas Savienības Padome, Brisele, 2011. gada 8. decembris, 18349/11 RECH.

⁸ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm

pārvaldības struktūra ir pierādījusi savu efektivitāti un augsto kvalitāti EMPP īstenošanā. Ņemot vērā ne tikai EMPP darbības efektivitāti, bet arī tās zinātnisko saturu, ekspertu grupa norādīja, ka lielāka EMPP atpazīstamība ārpus metroloģijas kopienas labvēlīgi ietekmētu plašākas ieinteresēto personu aprindas un sabiedrību kopumā.

Komisija atzinīgi vērtē *EURAMET* e.V. un EMPP komitejas aktīvo iesaistīšanos un profesionālo pārvaldību EMPP īstenošanā tās pirmajos trijos gados kopš 2009. gada un mudina visas attiecīgās struktūras, kas ir saistītas ar EMPP īstenošanu, pastāvīgi uzlabot īstenošanas kvalitāti un programmas atpazīstamību.

Komisija atbalsta ekspertu grupas ieteikumu ieviest galveno darbības rādītāju (GDR) laikam līdz līguma noslēgšanai un nospraust mērķus uzlabojumiem, lai sāktu visus projektus pēc iespējas ātrāk pēc to atļases.

2.2. Iesaistīto valstu finansiālais ieguldījums

- (1) Saskaņā ar EMPP lēmumu Savienības ieguldījums ir atkarīgs no katras iesaistītās valsts oficiālas apņemšanās ieguldīt EMPP savu finansējuma daļu un no finansiālā ieguldījuma faktiskas izmaksāšanas saņēmējiem. Kopējās 22 iesaistīto valstu saistības tika noteiktas vismaz 200 miljonu euro apmērā, no kuriem 10 % naudā bija paredzēti galvenokārt visu EMPP kārtējo pārvaldības izmaksu segšanai (līdz 16 miljoniem euro) un atlikums novirzīts dotāciju shēmām. Turklāt *EURAMET* sniedza pierādījumus par iesaistīto valstu pietiekamām finanšu garantijām Komisijai saskaņā ar EMPP lēmuma 8. pantu. Summas, kuras garantē iesaistītās valstis, tiek aprēķinātas saskaņā ar iepriekš noteiktu fiksētas piešķiruma sadales principu katrai valstij. Garantijas tika apliecinātas ar garantijas vai saistību deklarācijām, ko Komisijai iesniedza iesaistītās valstis vai to valsts metroloģijas institūti.
- (2) Līdz šim brīdim visi iesaistīto valstu finanšu ieguldījumi ir iemaksāti, pilnībā ievērojot procedūras, kas noteiktas EMPP īstenošanai. Valstu ieguldījumi atlasītajos projektos ir veikti, pilnībā ievērojot visas noteiktās procedūras.

Komisija atzīst, ka iesaistītās valstis ir izpildījušas savas sākotnējās saistības, kā noteikts EMPP lēmumā, un piekrīt ekspertu grupai, ka EMPP ar tās finanšu modeļa palīdzību ir sasniegusi augstu finansiālās integrācijas līmeni.

2.3. Valstu metroloģijas pētniecības programmu integrācija

EMPP iniciatīva ir vērsta uz valstu attiecīgo metroloģijas pētniecības pasākumu saskaņošanu un integrēšanu, lai izveidotu kopīgu pētniecības programmu, kurai raksturīga zinātniskā, pārvaldības un finansiālā integrācija.

Zinātniskās integrācijas pakāpi var uzskatīt par lielu EMPP sasniegumu, taču arī par būtisku ieguvumu iesaistītajām valstu metroloģijas programmām. "Lielo problēmu" pieeja ir veicinājusi plašu starpdisciplināru sadarbību starp valstu metroloģijas pētniecības programmām. Lai gan EMPP projektos zināmā mērā ir iesaistītas trešās personas, tomēr šķiet, ka to iesaistīšanās un ietekme uz plānošanu dažkārt ir ierobežota un to varētu palielināt jomās, kuras ir izteikti starpdisciplināras. Kaut arī šķiet atbilstoši, ka EMPP galvenā uzmanība būtu jāpievērš valstu metroloģijas vai specializētu īpaši izveidotu institūtu kompetences un spēju pilnveidei un nostiprināšanai, ekspertu grupa uzskata, ka trešo personu eksperti var radīt pievienoto vērtību šai specializētajai kopienai. Turklāt plašāku pētnieku aprindu iesaistīšanu

varētu turpināt veicināt dažās jomās, kuras sniedzas tālāk par metroloģijas pētniecības aspektiem.

Tā kā EMPP komiteja kopīgi vienojas par iespējamiem pētniecības tematiem katram uzaicinājumam iesniegt priekšlikumus un lemj, kuri temati tiks izraudzīti turpmākai izskatīšanai, tā ir struktūra, kurai ir kopīgs stratēģisks redzējums par Eiropas metroloģijas pētniecības prioritātēm. Ekspertu grupa uzsvēra, ka EMPP pētniecības temati ir precīzi izvēlēti, ka EMPP ir pasaulē atzīta un var izvairīties no dublēšanās, kas ir ļoti dārga. Aptuveni 50 % no valstu ieguldījumiem EMPP darbības jomās un tematos pašlaik tiek koordinēti, un tādējādi ir skaidrs, ka ir panākta valstu pamatfinansējuma ievērojama integrācija no zinātniskā aspekta.

Tomēr atšķirība EMPP nodrošināto resursu ziņā starp lielajiem un mazajiem ieguldītājiem ir būtiska, par ko ir pieņemta vienošanās EMPP lēmumā. Tāpēc zinātniskā kompetence un pastāvošās pētniecības infrastruktūras ir ļoti atšķirīgas, kas dažkārt apgrūtina pilnīgu zinātnisku integrāciju starp visām 22 iesaistītajām valstīm. Būtisks šķērslis maziem un nesen izveidotiem valsts metroloģijas institūtiem ir to ierobežotās spējas iesaistīt EMPP projektos pieredzējušus darbiniekus un ierobežotie finanšu resursi. Ekspertu grupa uzskata: tas rada lielu risku, ka atšķirība, kas kompetences un spēju ziņā pastāv starp labi funkcionējošiem, lieliem metroloģijas institūtiem un nesen izveidotiem, maziem metroloģijas institūtiem, nevis samazināsies, bet gan palielināsies.

Komisija piekrīt ekspertu grupas viedoklim, ka dažos gadījumos spēju atšķirības starp iesaistītajām valstīm palielinās, un pievienojas ekspertu grupas atzinumam, ka varētu efektīvāk izmantot pētnieku dotāciju sistēmu, lai radītu plašākas iespējas valstīm ar ierobežotām metroloģijas pētniecības spējām. Komisija pilnībā atbalsta ekspertu grupas ieteikumu izpētīt, kādu elastības pakāpi varētu piemērot attiecībā uz mobilitātes stipendiju pārvaldību, lai pārvarētu šķērslī, kas saistīts ar nodarbinātības vietas maiņu.

Ir panākta pārvaldības integrācija asociācijā *EURAMET e.V.*, "kas ir pierādījusi, ka ir profesionāla organizācija, kas labi darbojas". Vajadzības gadījumā ir veikti un joprojām tiek veikti uzlabojumi, lai EMPP varētu uzskatīt par tikpat efektīvu tās īstenošanas ziņā. Pašreizējā pārvaldības struktūra ir uzskatāma par efektīvu un integrētu.

Tomēr ekspertu grupa atzīmēja, ka būtu jāmeklē veidi, kā samazināt un vienkāršot nevajadzīgas birokrātiskas procedūras. Projektu koordinatoriem un dalībniekiem ir liels administratīvais slogs, un ar dotāciju līgumiem saistītās grūtības var aizkavēt projektu īstenošanu. Pētnieka dotācijas līguma paraugs tika uzlabots 2011. gadā, un kopš 2012. gada tajā iekļauti tikai būtiskie dotācijas aspekti. Neraugoties uz šiem uzlabojumiem, ekspertu grupa norādīja, ka joprojām pastāv uzskats, ka pētnieku dotāciju sistēma nedarbojas pienācīgi un tā ir jāpārskata.

Vairāki EMPP komitejas locekļi un ekspertu grupa arī uzsvēra, ka ir nepieciešams pietiekami daudz kompetentu projektu koordinatoru, kas uzsāk projektu pēc iespējas ātrāk pēc atlases lēmuma pieņemšanas. Ekspertu grupa secināja, ka kompleksu starptautisku pētniecības projektu pārvaldībā ir novērojams vispārējs profesionālās kompetences trūkums.

Tādēļ Komisija atbilstoši ekspertu grupas ieteikumam piekrīt turpināt saskaņot pārvaldības procedūras un mudina *EURAMET e.V.* nodrošināt projektu koordinatoriem un potenciālajiem projektu partneriem apmācību par Eiropas pētniecības projektu pārvaldību.

EMPP finansiālās integrācijas pakāpe ir augsta, un ekspertu grupa ir secinājusi, ka lielāku finansiālu integrāciju būtu grūti panākt valstu institūtu blokveida finansējuma dēļ, kas atbilst iesaistīto valstu saistībām. EMPP izmanto virtuālā kopējā fonda sistēmu apvienojumā ar atbilstīgu rezerves finansējuma mehānismu, kurš ļauj finansēt projektus tādā pašā veidā kā reālā kopējā fonda sistēmā. EMPP pārvaldība un tās augstā finansiālās integrācijas pakāpe nodrošina to, ka katram uzaicinājumam pieejamais finansējums vienmēr atbilst priekšlikumu iesniedzēju vajadzībām. Šādā veidā centralizēti veiktu un neatkarīgu novērtējumu rezultātā izveidoto prioritārās secības sarakstu kārtība ir pilnībā un bez izņēmumiem ievērota visos trijos uzaicinājumos.

2.4. Panākumi mērķu sasniegšanā

Lai analizētu panākumus EMPP mērķu sasniegšanā, ekspertu grupa izmantoja *ex ante* ietekmes novērtējumu⁹, kurā izklāstīti EMPP vispārīgie politikas mērķi, konkrētie mērķi un darbības mērķi.

Attiecībā uz vispārīgajiem politikas mērķiem ekspertu grupa secina, ka EMPP ir panākusi būtisku progresu saistībā ar zināšanu brīvu apriti EPT. Ir izveidota cieša sadarbība starp galvenajām šīs nozares pētniecības struktūrām, lai veicinātu zināšanu un izaugsmes attīstību, kas savukārt balsta Eiropas konkurētspēju pasaules mērogā. Daļēja koncentrēšanās uz lielajām problēmām, kas saistītas ar enerģiju, vidi un veselību, ļauj veidot plašāku starpdisciplināru sadarbību metroloģijas kopienā, lai risinātu sabiedrībai aktuālas vajadzības. Ekspertu grupa secina, ka EMPP sniedz ieguldījumu Eiropas Pētniecības telpas (EPT) izveidē, radot īstu Eiropas Metroloģijas pētniecības telpu (EMPT).

Attiecībā uz konkrētajiem mērķiem ekspertu grupa uzsver tādu strukturējošo ietekmi uz finansiālo integrāciju, kas ir īstenojusies jau pirmajos EMPP darbības gados. Ir novērojama vēl kāda lietderīga strukturējoša ietekme, kas ir redzama ikgadējā rūpīgi izstrādātajā kopīgo uzaicinājumu prioritāšu noteikšanas procesā, kas ietekmē valsts prioritātes dažās valstīs. Strukturējošā ietekme un sadrumstalotības novēršana ir acīmredzami sekmīgāka tajās valstīs, kas darbojas centralizētā metroloģijas sistēmā. Vēl ir par agri vērtēt šo strukturējošo ietekmi uz rūpniecību, sabiedrību un jauno tehnoloģiju izmantojumu, bet ekspertu grupa ir pārliecināta, ka tiek sasniegta kritiskā masa, kas nebūtu iespējams bez EMPP.

EMPP darbības mērķi attiecas uz jautājumiem, kas saistīti ar lielajām problēmām, spēju veidošanu, brīvu pieeju infrastruktūrām, sadarbības palielināšanu ar plašākām zinātnieku aprindām, modernizāciju, jauno pētnieku mobilitāti, starptautisko lietu labāku koordināciju, atbalstu regulējuma un standartu izstrādei un atbalstu rūpniecībai un ekonomiskajai izaugsmei. Saskaņā ar EMPP lēmumu ir paredzēts, ka EMPP sasniegs šos darbības mērķus šādi:

a) metroloģijas pētniecības izcilības apvienošana — tiks izveidoti konkurētspējīgi kopīgi pētniecības projekti (turpmāk "EMPP projekti"), kas piesaista pietiekamu kritisko masu no iesaistīto valstu metroloģijas institūtu un norīkoto institūtu sadarbības tīkliem, lai risinātu metroloģijas lielākās problēmas, ar ko jāsaskaras Eiropas līmenī;

b) sistēmas atvērtība izcilākajai zinātnei — tiks aktivizēta plašāku Eiropas pētnieku aprindu līdzdalība, piešķirot pētnieku dotācijas;

⁹ SEC(2008) 2949. Ietekmes novērtējuma ziņojums.

c) spēju veidošana — tiks palielinātas Eiropas metroloģijas pētnieku kopienas spējas, piešķirot pētnieku mobilitātes dotācijas, īpaši atbalstot *EURAMET* dalībvalstis ar nelieliem metroloģijas pētniecības resursiem.

Ekspertu grupa ar lielu gandarījumu uzsvēra, ka metroloģijas pētniecības izcilības apvienošana Eiropas metroloģijas aprindās ir sasniegta. Saskaņā ar ekspertu grupas viedokli *EURAMET e.V.* un EMPP komiteja ir atzinīgi jāvērtē par zinātniskās koordinācijas sekmēšanu. Ekspertu grupa mudināja veikt iespējamus uzlabojumus stratēģisko pētniecības tematu atlases procesā katram uzaicinājumam, jo ar šā procesa palīdzību EMPP varētu kļūt vēl atvērtāka visām attiecīgo ieinteresēto personu vajadzībām. Šāda pieeja var veicināt rezultātu izmantošanu rūpniecībā un regulējuma līmenī un var radīt nepieciešamību paplašināt pastāvošās metroloģijas pētniecības spējas valsts institūtos un citās struktūrās.

Komisija atbalsta ekspertu grupas ieteikumu un mudina *EURAMET e. V.* izpētīt, kāda iespējamā pievienotā vērtība varētu būt iesaistīto personu darbsemināru organizēšanai, lai noteiktu prioritāros stratēģiskos pētniecības tematus, īpaši "Lielo problēmu" uzaicinājumiem, kuros būtu vēlama lielāka atvērtība.

Komisija piekrīt arī ekspertu grupas ieteikumam, ka dažos pētniecības tematos būtu lietderīgi piešķirt lielāku svaru ietekmes kritērijiem saistībā ar rezultātu ātru izmantošanu Eiropā.

Lai gan ir izdevies sekmīgi apvienot izcilību metroloģijas pamatkopienā, tās atvērtība izcilākajai zinātnei līdz šim nav bijusi pietiekama. Ekspertu grupa ziņo, ka ārpus EMPP šī programma joprojām tiek uzskatīta par salīdzinoši slēgtu plašākām Eiropas pētnieku aprindām.

Tādēļ Komisija atbilstīgi ekspertu grupas ieteikumam mudina *EURAMET e.V.* izpētīt, kā varētu labāk izmantot dotāciju shēmas, lai veicinātu sadarbības veidošanu ar Eiropas labākajiem izcilības centriem.

Turpmākajā analīzē ekspertu grupa secina, ka EMPP nav vēlamās ietekmes uz spēju veidošanu valstīs, kurās ir ierobežotas metroloģijas pētniecības spējas vai to nav vispār. Lai gan dažas valstis ir izmantojušas programmu, lai veidotu spējas stratēģiskās interešu jomās, tomēr atšķirība spēju ziņā starp šīm valstīm un tām, kurās notiek intensīva pētniecība, palielinās.

Jāpiebilst arī, ka pašreizējās EMPP mehānismi attiecībā uz sistēmas atvēršanu izcilākajai zinātnei un spēju veidošanu ir balstījušies galvenokārt uz EMPP dotāciju sistēmu. Izskatās, ka dotāciju sistēmas finansiālās iespējas pašas par sevi nav galvenā problēma. Ekspertu grupa atgādināja, ka atbilstīgi EMPP lēmumam pašreizējā EMPP ir veidota kā pētniecības programma, lai veicinātu zinātnisko izcilību ar tās īpašo darbības procesu un finanšu instrumentu palīdzību, un ka EMPP īstenošanā ir grūti papildus uzņemties risināt arī sarežģīto spēju veidošanas jautājumu. Šajā sakarībā ekspertu grupa ir sniegusi interesantus un svarīgus ieteikumus attiecībā uz iespējamo EMPP ilgtermiņa darbību nākotnē.

Komisija piekrīt ekspertu grupas ziņojumā paustajam viedoklim par panākumiem mērķu sasniegšanā, un Komisija pilnībā atbalsta ieteikumu piesaistīt speciālistus koordinatorus, lai sekmētu to valstu labāku iekļaušanu, kurām ir ierobežotas metroloģijas pētniecības spējas, ar mērķi samazināt atšķirību starp tām un progresīvākām valstīm.

2.5. EMPP Eiropas pievienotā vērtība

Ekspertu grupa pauda stingru pārliecību, ka EMPP ir lielisks piemērs tam, ko var sasniegt, koordinējot valstu pētniecības un izstrādes programmas ar pamata finansējumu. Ekspertu grupa uzsvēra trīs īpašus EMPP aspektus, kas sniedz būtisku Eiropas pievienoto vērtību:

- EMPP ļauj piesaistīt kritisko masu, lai risinātu pat kompleksus, starpdisciplinārus jautājumus, piemēram, lielas sabiedrībai aktuālas problēmas, kuras atsevišķa valsts nespēj atrisināt;
- EMPP apvieno ievērojamus resursus un apvieno pētniecības pasākumus metroloģijas nozarē no 22 valstīm. Ekspertu grupas aprēķini liecina, ka aptuveni 50 % no kopējā īpašā metroloģijas finansējuma Eiropā pašlaik tiek koordinēti ar EMPP palīdzību un ka kopā ar ES ieguldījumu tas veido 400 miljonus euro vienā kopīgajā programmā;
- Ekspertu grupa atzīst, ka ir novērsta pētniecības pasākumu sadrumstalotība, un norāda, ka ar katra kopīgā uzaicinājuma pārdomātas plānošanas un ieviešanas (kopīgas plānošanas) palīdzību ir panākts nevajadzīgas dublēšanās samazinājums.

Ņemot vērā šo situāciju, ekspertu grupa mudina *EURAMET e. V.* pārdomāt, kā EMPP projektu rezultātus var ātri izmantot Eiropas rūpniecībā, un iesaka pievērst lielāku uzmanību inovācijai un zināšanu nodošanas pasākumiem ilgākā termiņā.

Eiropas un valsts mēroga pievienotā vērtība ir arī EMPP sniegtajam atbalstam regulējuma izstrādē kopumā, piemēram, saistībā ar tiesību aktiem vides jomā un konkrēti ar Ūdens pamatdirektīvu. Ekspertu grupa atgādināja, ka šāda regulējuma metroloģisko aspektu izstrāde un definēšana ir piemēri darbībai, kurā metroloģijas pētniecības kopienai, sadarbojoties EMPP un *EURAMET e.V.* aizgādībā, būtu jāuzņemas vadošā loma jaunu pamata mērīšanas metožu izstrādē. Ekspertu grupa uzskata, ka tam nepieciešami plaša mēroga prognozēšanas pasākumi un laicīgi uzsākta sadarbība ar politikas veidotājiem un regulatīvajām iestādēm valsts un Eiropas līmenī. Tikai tad, ja tiks panākts šāds sadarbības līmenis, EMPP spēs pilnībā izmantot savu potenciālu Savienības politikas atbalstam.

Komisija, pamatojoties uz ekspertu grupas ieteikumu, mudina *EURAMET e.V.* izskatīt iespējas prognozēšanas darbsemināru organizēšanai ar regulatīvajām ministrijām/strukturām un attiecīgajiem Komisijas ģenerāldirektorātiem.

Papildus iespējamajiem prognozēšanas pasākumiem attiecībā uz regulēšanas jautājumiem ekspertu grupa atzīmēja, ka metroloģijas aspekti saistībā ar jaunajām tehnoloģijām ir joma, kurā metroloģijas kopiena var atbalstīt jaunu nozaru izaugsmi, ja tajās ir nepieciešams izstrādāt jaunu vai precīzāku mērīšanas metodiku. Tādējādi jaunās tehnoloģijas ir joma, kurā būtu vairāk jāsadarbjas ar plašākām zinātnieku aprindām gan tieši EMPP projektos, gan arī, iespējams, sadarbojoties ar papildinošiem Septītās pamatprogrammas projektiem un strukturām.

Komisija atzinīgi vērtē ekspertu grupas ieteikumu izpētīt, kāda iespējamā pievienotā vērtība varētu būt stimuliem, kuri radīti, lai veicinātu sadarbību starp savstarpēji papildinošām EMPP un Septītās pamatprogrammas strukturām un projektiem.

2.6. EMPP attīstība pēc Septītās pamatprogrammas un noderīgas atziņas dažādām kopīgām programmām nākotnē

Ekspertu grupa uzskata, ka papildus minētajiem iespējamajiem EMPP darbības uzlabojumiem ir vairākas iepriekšējā pieredzē gūtas atziņas, kas nākotnē var noderēt dažādām kopīgām programmām. Dažas no šīm atziņām ir vispārīgas, un dažas attiecas tikai uz Eiropas metroloģijas aprindu situāciju – piemēram, valstu institucionālā jeb blokveida finansējuma plaša izmantošana.

Komisija, neapsteidzot nekādus lēmumus par EMPP darbību pēc Septītās pamatprogrammas, atzinīgi vērtē ekspertu grupas iniciatīvu sniegt ieteikumus par vienpadsmit iespējamām problēmām, kas būtu jāņem vērā, izstrādājot jebkādu nākotnes iniciatīvu, lai *EURAMET e.V.* varētu sasniegt augstāku Eiropas integrācijas pakāpi.

Attiecībā uz atziņām nākamajām kopīgajām programmām ekspertu grupa pauda viedokli, ka EMPP dažos gadījumos varētu būt piemērs kopīgas plānošanas pasākumiem vai citām iniciatīvām gadījumā, ja tajās kopīgas programmas īstenošanai tiktu piemērots LESD 185. pants. Ekspertu grupa secināja, ka visās ieinteresētajās dalībvalstīs varētu vēl nebūt atbilstīgu funkcionējošu programmu, ko varētu integrēt kopīgā programmā, vai programmas nav pietiekami elastīgas, lai varētu to izdarīt. Ir jāņem vērā arī, ka vairumā ES valstu koordinācijai Eiropas līmenī ir pieejams ierobežots finansējums, ko sadala pēc konkurences principa.

Pēc ekspertu grupas domām, iniciatīvās, kas uzsāktas saskaņā 185. pantu, ir īpaši grūti panākt finansiālo integrāciju, un EMPP ir piemērs, kā ar virtuālo kopējo fondu, kura pamatā ir ieguldījumi natūrā, var panākt ļoti augstu finansiālās integrācijas pakāpi.

Komisija atzinīgi vērtē ekspertu grupas pārdomas par turpmākām kopīgajām programmām un turpinās savus koordinēšanas pasākumus starp dažādām iniciatīvām, kas pašlaik tiek īstenotas saskaņā ar 185. pantu, lai apkopotu gūtas atziņas un sniegtu atbalstu iespējamām publiskā sektora partnerībām pamatprogrammā "Apvārsnis 2020".

3. SECINĀJUMS

Kopš 2009. gada EMPP kā 22 iesaistīto valstu kopīga pētniecības programma, kuru īsteno *EURAMET e.V.*, ir sasniegusi augstu darbības efektivitātes līmeni. Iesaistīto valstu programmu integrācija ir uzskatāma par augstu. Tādēļ Komisija turpinās atbalstīt pašreizējo programmu, kā paredzēts EMPP lēmumā.

EMPP darbojas vairāk nekā trīs gadus, sasniedzot labus rezultātus attiecībā uz lielāko daļu no tās sākotnējiem darbības mērķiem, kas atbilst aptuveni 85 % EMPP līdzekļu, proti, izcilības apvienošanu metroloģijas pētniecībā. Tomēr ir būtiskas atšķirības starp sagaidāmajiem un īstenotajiem rezultātiem saistībā ar trijiem kvalitatīvajiem ietekmes rādītājiem: spēju veidošana, sadarbība ar plašākām zinātnieku aprindām un mobilitāte.

EURAMET e.V. un EMPP komiteja kā augstākās EMPP pārvaldības struktūras tiek aicinātas pielikt visas vajadzīgās pūles, lai atlikušajā programmas laikposmā šo situāciju uzlabotu. Lai gan tiek atzīts, ka sākotnējā EMPP lēmumā nav nepieciešamas izmaiņas, *EURAMET e.V.* būtu jāīsteno minētie ekspertu grupas ieteikumi, kā arī jebkuri papildu pasākumi, ko *EURAMET e.V.* uzskata par lietderīgiem vai vajadzīgiem, lai uzlabotu spēju veidošanu, sadarbību ar plašākām zinātnieku aprindām un mobilitāti EMPP.

Visbeidzot, Komisija turpmākajos gados būs gatava iesaistīties provizoriskās diskusijās ar *EURAMET e.V.* par pašreizējās EMPP turpinājumu nākamā plānošanas perioda kontekstā, neskarot galīgo lēmumu par "Apvārsni 2020" un nākamo ES daudzgadu finanšu shēmu, ņemot vērā stratēģijas "Eiropa 2020" plašāku politisko kontekstu.